

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET OLUIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 61260/08)

PRESUDA

STRASBOURG

20. svibnja 2010.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Olujić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. Christos Rozakis, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
g. Khanlar Hajiyeu,
g. Dean Spielmann,
g. Sverre Erik Jebens,
g. Giorgio Malinverni,
g. George Nicolaou, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 29. travnja 2010.,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 61260/08) protiv Republike Hrvatske što ga je 18. studenog 2008. godine hrvatska državljanka gđa Marina Oluić ("podnositeljica zahtjeva") podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositeljicu zahtjeva zastupala je gđa D. Kesonja, odvjetnica iz Rijeke. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 9. travnja 2009. godine predsjednik Prvog odjela odlučio je Vladu obavijestiti o prigovorima koji se tiču prava podnositeljice zahtjeva na poštivanje njenog privatnog života i njenog doma te prava podnositeljice zahtjeva na mirno uživanje njenog vlasništva. Odlučeno je i da će se istovremeno ispitati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (članak 29. stavak 3.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositeljica zahtjeva živi u Rijeci.

5. Podnositeljica zahtjeva je vlasnica dijela kuće u Rijeci gdje živi sa svojom obitelji. Od prosinca 1999. godine treća osoba u drugom dijelu kuće vodi bar F.

6. Dana 16. ožujka 2001. godine podnositeljica zahtjeva pisala je Sanitarnoj inspekciji Ureda za rad, zdravstvo i socijalnu skrb primorsko-goranske županije u Rijeci („Sanitarna inspekcija“) da je njezin stan stalno izložen pretjeranoj buci iz bara F., koji je otvoren svaki dan od 7 sati ujutro

do ponoći. Pozvala je Sanitarnu inspekciju da izmjeri buku. Dana 30. ožujka 2001. godine podnositeljica zahtjeva požurila je postupanje po svom zahtjevu.

7. Mjerenja su obavljena noću 1. svibnja 2001. godine po noći od strane neovisne stručne tvrtke. Stručnjak je utvrdio da je razina buke po noći premašila dozvoljenu razinu. U sobi smještenoj u zapadnom dijelu stana podnositeljice zahtjeva razina buke dosegla je po noći 35,9 dB (decibela) što je premašilo dozvoljenu razinu za 5,9 dB. U sobi smještenoj u istočnom dijelu stana podnositeljice zahtjeva buka je po noći dosegla 38,5 dB što je premašilo dozvoljenu razinu za 8,5 dB.

8. Odlukom od 1. lipnja 2001. godine Sanitarna inspekcija naredila je poduzeću L., vlasniku bara F., da smanji razinu buke iz njihove opreme za reprodukciju glazbe. Odluka se oslanjala na mjerenja obavljena 1. svibnja 2001. godine za potrebe postupka [sanitarne inspekcije], kojim mjerenjima je ustanovljeno da je buka iz bara F. premašila propisanu granicu. Međutim, odluku je povodom žalbe, koju je uložio tuženik, 24. kolovoza 2001. godine ukinulo Ministarstvo zdravstva te je predmet vraćen Sanitarnoj inspekciji.

9. Mjerenja obavljena 13. kolovoza 2001. godine po noći ponovno su pokazala da je buka iz bara F. premašila dozvoljenu razinu za 1.8 dB do 6.9 dB ovisno o točnom mjestu mjerenja. Maksimalna razina mjerena unutar stana podnositeljice zahtjeva bila je 36.9 dB, a razina vanjske buke, na ulazu u kuću, 57 dB.

10. Mjerenja obavljena 17. studenog 2001. godine ponovno su pokazala da je buka iz F.-a premašila dozvoljenu razinu za 2.1 do 5.2 dB, ovisno o mjestu mjerenja. Maksimalna razina izmjerena u stanu podnositeljice zahtjeva bila je 35.2 dB, a razina vanjske buke bila je 55.2 dB.

11. Odlukom od 15. veljače 2002. godine Sanitarna inspekcija naredila je vlasniku bara da doda zvučnu izolaciju na zidove i međukatnu konstrukciju prema hrvatskim standardima.

12. Inspekcija obavljena dana 24. travnja 2002. godine utvrdila je da se [poduzeće L.] nije pridržavalo navedene oduke.

13. Dana 3. svibnja 2002. godine Sanitarna inspekcija naložila je prisilno izvršenje navedene odluke ako vlasnik po njoj ne postupi do 31. svibnja 2002. godine. Ovoga kasnijega datuma inspekcija je utvrdila da je bar F. zatvoren i da je vlasnik podnio zahtjev lokalnom turističkom uredu da mu dozvoli zatvaranje bara kako bi ugradio traženu zvučnu izolaciju.

14. Daljnja inspekcija u baru F., obavljena 12. lipnja 2002. godine pokazala je da je zvučna izolacija ugrađena. Mjerenja nisu bila provedena jer je podnositeljica zahtjeva tražila zamjenu sanitarnog inspektora kojemu je bio dodijeljen taj predmet. Dana 10. srpnja 2002. godine taj je zahtjev odbijen.

15. Dana 20. rujna 2002. godine daljnje mjerenje pokazalo je da je razina zvučne izolacije na prvom katu nedostatna. Vlasnik bara prigovorio je tim nalazima, te je dana 4 studenog 2002. naloženo novo vještačenje.

16. Dana 11. studenog 2002. godine podnositeljica zahtjeva je ponovno tražila zamjenu sanitarnog inspektora kojemu je predmet bio dodijeljen u rad. Njezin je zahtjev proglašen nedopuštenim 26. studenog 2002. godine.

17. Mjerenje obavljeno 14. veljače 2003. godine ponovno je pokazalo da je buka iz F.-a premašila dozvoljenu razinu. Dana 14. ožujka 2003. godine tvrtka L. obavijestila je vlasti da više ne vodi bar F. Inspekcijski nadzor od 21. ožujka 2003. godine pokazao je da se prvi kat kuće više ne koristi kao bar, nego samo prizemlje. Dana 24. ožujka 2003. godine postupak je obustavljen s osnova što su prethodno obavljena mjerenja pokazala da razina buke u prizemlju nije bila prekomjerna.

18. Podnositeljica zahtjeva podnijela je žalbu koju je Ministarstvo zdravstva odbilo dana 19. svibnja 2003. godine. Dana 25. lipnja 2003. godine podnositeljica je podnijela tužbu Upravnom sudu Republike Hrvatske, pobijajući nalaze upravnih tijela.

19. Daljnja mjerenja obavljena kroz tri uzastopne noći od 13. do 15. svibnja 2005. godine pokazala su da je razina buke u stanu podnositeljice zahtjeva premašila dozvoljenu razinu za 3.2 do 15.6 dB, ovisno o vremenu mjerenja. Buka u razdoblju od 22 sata do ponoći dosizala je razine od 40.6 dB u noći od 13. na 14. svibnja i 34 dB u noći od 14. na 15. svibnja.

20. Neodređenog datuma podnositeljica zahtjeva je podnijela zahtjev Vrhovnom sudu zbog duljine postupka pred Upravnim sudom. Dana 26. ožujka 2007. godine zahtjev je usvojen i Vrhovni sud je naložio Upravnom sudu da donese odluku u roku od tri mjeseca.

21. Dana 24. travnja 2007. godine Upravni sud je ukinuo odluke nižih tijela i naložio im da utvrde je li buka koja je dolazila iz bara još uvijek prekomjerna.

22. Dana 9. listopada 2007. godine drugostupanjsko upravno tijelo poništilo je odluku od 24. ožujka 2003. godine s osnova da su mjerenja buke u stanu podnositeljice zahtjeva i u zajedničkom dvorištu ispred kuće pokazala da je buka koja dolazi iz F.-a bila prekomjerna i da je zvučna izolacija između F.-a i stana podnositeljica zahtjeva bila nedostatna.

23. Dana 4. prosinca 2007. godine Sanitarna inspekcija Županije Primorsko-goranske naložila je da se 12. prosinca 2007. godine obavi vještačenje imisije buke. Ta su mjerenja pokazala da je izolacija bila dostatna. Dana 30. siječnja 2008. godine podnositeljica zahtjeva je zatražila nova mjerenja u večernjim satima i bez prethodne obavijesti. Taj je zahtjev prihvaćen dana 17. ožujka 2008. godine i podnositeljica zahtjeva je pozvana naznačiti datum mjerenja. Dostavila je svoj odgovor dana 15. prosinca 2008. godine i mjerenje je obavljeno dana 19. prosinca 2008. godine. Pokazalo je da je razina buke ponovno prekomjerna. Maksimalna razina buke izmjerene u stanu podnositeljice zahtjeva bila je 31.6 dB, a vanjska razina buke bila je 54.6 dB.

24. Dana 30. siječnja 2009. godine Sanitarna inspekcija naložila je vlasniku bara da smanji buku. Mjerenja obavljena dana 23. veljače 2009. godine pokazala su da razina buke nije premašila propisane standarde.

25. Podnositeljica zahtjeva je dostavila medicinsku dokumentaciju od 1. rujna, 4. listopada i 8. studenog 2006. godine, za svoju kćer rođenu 1966. godine iz koje je vidljivo da ona boluje od smetnji sluha te joj se preporuča da ne bude izložena buci. Isto je tako dostavila medicinsku dokumentaciju od 14. i 27. ožujka za svoga muža, rođenog 1944. godine iz koje je vidljivo da se liječio od srčane bolesti, uključujući i operaciju srca.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

26. Članak 4. Pravilnika o najvišim dopuštenim razinama buke u sredinama u kojima ljudi rade i borave (*Narodne novine*, br. 37 od 25. rujna 1990.) ograničava najviše dopuštene razine buke u boravišnim prostorijama stambenih zgrada na 30dB u razdoblju od 22 sata i 6 sati (noću) i na 40 dB tijekom dana. Ograničenje za razinu vanjske buke postavljeno je na 55 dB danju i 45 dB noću.

27. Članak 5. Pravilnika o najvišim dopuštenim razinama buke u sredinama u kojima ljudi rade i borave (*Narodne novine*, br. 145/2004 od 19. listopada 2004. godine) ograničava najviše dopuštene razine buke u boravišnim prostorijama stambenih zgrada na 25dB u razdoblju od 22 sata i 6 sati (noću) i na 35 dB tijekom dana. Ograničenje za razinu vanjske buke postavljeno je na 55 dB danju i 45 dB noću.

III. RAZINE BUKE I MEĐUNARODNI STANDARDI

28. Većina okolišnih buka može se otprilike opisati jednim od nekoliko jednostavnih parametara. Razina zvučnog tlaka je mjera zračnih vibracija koje stvaraju zvuk i ona naznačuje koliko je izmjereni zvuk veći od praga čujnosti. Zbog toga što ljudsko uho može detektirati široki raspon razina tlaka zvuka, one se mjere na logaritamskoj skali jedinicama decibela (dB). Ako se mjeri trenutna razina tlaka zvuka, to se zove „A-mjerenje“ (skraćeno dBA) dok se, ako se razina zvučnog tlaka mjeri kroz određeno vremensko razdoblje, to zove „ekvivalentna trajna razina zvučnog tlaka“ (skraćeno LAeq). Takve prosječne razine obično se zasnivaju na integraciji A-mjerenih razina. Jednostavna će mjera tipa LAeq dovoljno razumno naznačiti očekivane učinke konkretne buke.

29. Svjetska zdravstvena organizacija (*The World Health Organization* – WHO) objavila je „Smjernice o buci u zajednici“ (1999) i „Činjenični dokument br. 258 o buci na radu i u zajednici“ (revidiran u veljači 2001.) koji daju smjernice vrijednosti za različite okoliše i situacije (poglavlje 4

Smjernica). Te smjernice vrijednosti postavljene su na razini najnižih nepovoljnih učinaka na zdravlje, što znači svako privremeno ili dugotrajno pogoršanje fizičkog, psihološkog ili društvenog funkcioniranja koje je povezano s izloženošću buci, te predstavlja razinu zvučnog tlaka koja utječe na najizloženijeg primatelja u danom okolišu.

30. U odnosu na razine buke u domovima, Smjernice navode da radi zaštite većine ljudi od toga da ih se ozbiljno uznemirava tijekom dana, razina zvučnog tlaka na balkonima, terasama i vanjskim životnim prostorima ne smije premašiti 55 dB LAeq stalne ravnomjerne buke te ne smije premašiti 50 dB LAeq kako bi se zaštitilo ljude od umjerenog uznemiravanja. Ove se vrijednosti osnivaju na studijama uznemiravanja, no većina europskih zemalja usvojila je 40 dB LAeq kao najvišu dozvoljenu vrijednost za novoizgrađene objekte.

31. Noću razina zvučnog tlaka na vanjskim fasadama prostora za život ne smije premašiti 45 dB LAeq, tako da ljudi mogu spavati s otvorenim prozorima spavaćih soba. Ova je vrijednost dobivena tako što se pretpostavilo da smanjenje buke izvana prema unutra s djelomično otvorenim prozorom iznosi 15 dB i, kad je ta buka stalna, ekvivalent razine zvučnog tlaka ne smije premašiti 30 dB u zatvorenom prostoru, ako se žele izbjeći negativni učinci na spavanje, kao što je smanjenje udjela REM spavanja.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 8. KONVENCIJE

32. Podnositeljica zahtjeva prigovara da ju država nije zaštitila od prekomjerne buke i od toga da ju noću u njenom domu uznemirava bar koji radi u dijelu kuće u kojoj ona stanuje. Poziva se na članak 8. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.

2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi spriječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.“

A. Dopuštenost

33. Vlada prvo tvrdi da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva jer nije podnijela građansku tužbu protiv vlasnika bara F. kojom bi zatražila da ta buka prestane, te zatražila naknadu štete.

34. Podnositeljica zahtjeva tvrdi da je iscrpila sva dostupna pravna sredstva u upravnom postupku i da nije bilo nikakvog razloga da podnosi posebnu građansku tužbu.

35. Sud ponavlja da se od podnositeljice zahtjeva traži da redovno upotrijebi domaća pravna sredstva koja su učinkovita, dostatna i dostupna. Isto se tako primjećuje da u slučaju postojanja određenog broja pravnih sredstava koje pojedinac može upotrijebiti, ta osoba ima pravo odabrati ono pravno sredstvo koje se odnosi na bit njegove ili njezine pritužbe (vidi predmet *Croke v. Ireland* (dec.), br. 33267/96, 15. lipanj 1999.). Drugim riječima, kad se iskoristio neki pravni lijek, ne traži se korištenje nekog drugog pravnog lijeka koji ima u biti isti cilj, (vidi predmete *Moreira Barbosa v. Portugal* (dec.), br. 65681/01, ECHR 2004-V, i *Jeličić v. Bosnia and Herzegovina* (dec.), br. 41183/02, 15. studeni 2005.).

36. Glede ovoga predmeta Sud primjećuje da je podnositeljica zahtjeva uistinu imala izbor između, s jedne strane, građanske tužbe protiv vlasnika bara F., kojom je mogla tražiti uklanjanje izvora prekomjerne buke, prestanak svake daljnje izloženosti prekomjernoj buci kao i naknadu štete u odnosu na izloženost njenog stana prekomjernoj buci i, s druge strane, upravna sredstva pred mjerodavnim upravnim tijelima. Podnositeljica je odabrala ove druge. Sud bilježi da je u upravnom postupku koji je pokrenula, podnositeljica zahtjeva mogla zatražiti da se obave mjerodavna vještačenja i da su upravna tijela bila ovlaštena donijeti odluke kojima se nalaže smanjenje razine buke. Po mišljenju Suda, upravnopravno sredstvo bilo je podobno za odlučivanje o situaciji navodne povrede na koju upućuje podnositeljica. Stoga podnositeljica nije trebala istovremeno podnijeti građansku tužbu ili iskoristiti bilo koje drugo pravno sredstvo

37. Slijedi da prigovor Vlade glede iscrpljivanja domaćih pravnih sredstva, ukoliko se tiče tvrdnje da podnositeljica zahtjeva nije podnijela građansku tužbu protiv vlasnika bara, treba biti odbačen.

38. Drugo, Vlada tvrdi da podnositeljica zahtjeva nije iskoristila sva dostupna pravna sredstva u upravnom postupku koji je pokrenula i da su neki od tih postupaka još u tijeku. Osobito je trebala podnijeti tužbu sudu protiv nezakonitog akta upravnih vlasti koje nisu izvršile svoj vlastiti zaključak.

39. Treće, Vlada tvrdi da je prigovor na temelju članka 8. nespojiv *ratione materiae* s Konvencijom budući da taj članak nije primjenjiv na ovaj predmet. Tvrdi da razina buke u domu podnositeljice zahtjeva nije dosegla potrebnu razinu ozbiljnosti.

40. Podnositeljica zahtjeva tvrdi da je propisno iscrpila dostupna pravna sredstva i da bi svako drugo pravno sredstvo bilo suvišno. Nadalje tvrdi da je razina buke bila takva da spada u doseg članka 8. Konvencije. Izloženost podnositeljice zahtjeva i njene obitelji prekomjernoj buci ustrajala je tijekom razdoblja od oko osam godina i događala se noću. Ona je

podnositeljici zahtjeva, njenom mužu i njihovoj kćeri uzrokovala teške medicinske probleme.

41. Sud smatra da o pitanju iscrpljenja domaćih pravnih sredstava u upravnom postupku treba odlučiti zajedno s pitanjem primjenjivosti čl. 8. na okolnosti ovog predmeta, budući da su blisko povezana s biti prigovora podnositeljice zahtjeva zbog toga što ju država navodno nije zaštitila od prekomjerne buke kroz produljeno vremensko razdoblje. Sud nadalje smatra da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Štoviše, nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

42. Podnositeljica zahtjeva tvrdi da su mjerenja koja su obavili vještaci tijekom upravnog postupka koji je ona pokrenula pokazala da je razina buke u njenom domu bila prekomjerna kroz razdoblje od oko osam godina i da se događala noću. Tvrdi da je njena situacija jasno tražila odgovarajuće mjere kako bi se ograničila izloženost buci prema postavljenim standardima. Međutim, nadležne upravne vlasti nisu je zaštitile od prekomjerne buke.

43. Vlada tvrdi da se ovaj predmet tiče spora između dvije stranke, a ne miješanja državnih vlasti u bilo koje pravo podnositeljice zahtjeva zaštićeno člankom 8. Konvencije. Sama se podnositeljica složila s pretvaranjem dijela kuće u bar te je stoga trebala znati da će trpjeti određenu razinu buke, čak i noću, budući da je opće poznato da su barovi općenito otvoreni noću. Nadležne upravne vlasti provele su mjerodavni postupak i na kraju osigurale da podnositeljica zahtjeva ne bude više izložena prekomjernoj buci. Nadalje, sama je podnositeljica zahtjeva pridonijela opstrukciji upravnog postupka, jer iako je bila pozvana naznačiti vrijeme mjerenja buke već 17. ožujka 2008. godine, ona je svoj odgovor dostavila tek 15. prosinca 2008. godine.

2. Ocjena Suda

(b) Opća načela

44. Članak 8. Konvencije štiti pravo pojedinca na poštivanje njegovog privatnog i obiteljskog života, njegovog doma i njegovog dopisivanja. Dom će obično biti mjesto, fizički definiran prostor, gdje se razvija privatni i obiteljski život. Pojedinaac ima pravo na poštivanje svoga doma, što znači ne samo pravo na konkretni fizički prostor, nego i na tiho uživanje toga prostora. Povrede prava na poštivanje doma nisu ograničene na konkretne fizičke povrede, kao što je neovlašteni ulazak u dom neke osobe, nego uključuju i one koje nisu konkretne ili fizičke, kao što je buka, imisije,

mirisi ili drugi oblici miješanja. Ozbiljna povreda može dovesti do povrede prava neke osobe na poštivanje njenog doma ako je sprečava u uživanju u udobnosti njenog doma (vidi predmet *Hatton and Others v. the United Kingdom* [GC], br. 36022/97, § 96, ECHR 2003-VIII).

45. Sud nadalje ponavlja da iako ne postoji nikakvo izričito pravo u Konvenciji na čisti i tihi okoliš, kad je neki pojedinac izravno i ozbiljno pogođen bukom ili nekim drugim onečišćenjem, može se pojaviti pitanje temeljem članka 8. Konvencije (vidi naprijed citirani predmet *Hatton and Others*, § 96; *López Ostra v. Spain*, presuda od 9. prosinca 1994., Series A br. 303-C; *Powell and Rayner v. the United Kingdom*, , presuda od 21. veljače 1990., Series A br. 172, str. 18, § 40. i *Furlepa v. Poland* (dec.), br. 62101/00, 18. ožujka 2008.).

46. Iako je u biti cilj članka 8. zaštita pojedinca od arbitrarnog miješanja od strane javnih vlasti, ono može uključivati i [situaciju kada] vlasti poduzimaju mjere kojima je cilj osigurati poštivanje privatnog života čak i u sferi odnosa između pojedinaca (vidi, između drugih izvora, predmet *Stubbings and Others v. the United Kingdom*, presuda od 22. listopada 1996., *Reports* 1996-IV, str. 1505, § 62 i *Surugiu v. Romania*, br. 48995/99, § 59., 20. travnja 2004.). Bez obzira analizira li se predmet u smislu pozitivne obveze države da poduzme razumne i odgovarajuće mjere da osigura prava podnositelja zahtjeva na temelju stavka 1. članka 8. ili u smislu miješanja javne vlasti koje treba biti opravdano u skladu sa stavkom 2., primjenjiva načela su dosta slična. U oba se konteksta treba uzeti u obzir poštena ravnoteža koju treba postići između interesa pojedinca i zajednice u cjelini koji se međusobno sukobljavaju. Nadalje, čak i u odnosu na pozitivne obveze koje proistječu iz prvog stavka članka 8., u postizanju tražene ravnoteže ciljevi navedeni u drugom stavku mogu biti od određene važnosti (vidi naprijed citirani predmet *Hatton and Others*, § 98).

47. Sud ponavlja da je namjera Konvencije jamčiti prava koja su „praktična i djelotvorna“, a ne „teorijska i iluzorna“ (vidi, između mnogo drugih izvora, predmet *Papamichalopoulos and Others v. Greece*, 24. lipnja 1993., Series A br. 260-B, § 42).

(b) Primjena naprijed navedenih načela na ovaj predmet

48. Ovaj se predmet ne odnosi na miješanje od strane javnih vlasti u pravo na poštivanje doma, nego na to što one navodno nisu poduzele radnje da zaustave povrede prava od strane treće osobe, na koje se poziva podnositeljica zahtjeva.

49. Sud primjećuje da je stan podnositeljice zahtjeva predmet noćnog uznemiravanja, koje navodno uznemirava podnositeljicu zahtjeva. Sud sada mora utvrditi je li uznemiravanje uzrokovano bukom doseglo minimalnu razinu ozbiljnosti koja se traži da bi predstavljalo povredu članka 8. Procjena te najmanje vrijednosti relativna je i ovisi o svim okolnostima predmeta, kao što su jačina i trajanje uznemiravanja te njegovi fizički ili

psihički učinci (vidi predmete *Fadeyeva v. Russia*, br. 55723/00, §§ 68-69, ECHR 2005-IV i *Fägerskiöld v. Sweden* (dec.), br. 37664/04).

50. Do sada se Sud u nekoliko predmeta bavio problemom dužnosti države da zaštiti podnositelje od prekomjerne buke. Tako je utvrdio da podnositelji zahtjeva nisu glede buke od zrakoplova pretrpjeli nikakvo uznemiravanje nespojivo sa zahtjevima članka 8. Konvencije (vidi predmet *Hatton and Others*, §§ 11-27 i 116-18; i *Ashworth and Others v. the United Kingdom* (dec.), br. 39561/98, 20. siječnja 2004.); buke od električnog pretvarača *Ruano Morcuende v. Spain* (dec.), br. 75287/01, 6. rujna 2005.); buke od vjetroturbine (vidi naprijed citirani predmet *Fägerskiöld v. Sweden*, cited above); buke iz krojačke radionice *Leon and Agnieszka Kania v. Poland*, br. 12605/03, §§ 5 i 101-03, 21. srpnja 2009.) ili buke koja dolazi iz udaljene zubarske ambulante (vidi predmet *Galev. v. Bulgaria* (dec.), br. 18324/04, 29. rujna 2009.).

51. Kod donošenja svojih zaključaka u naprijed navedenim predmetima Sud se pozvao na nalaze primjerice da razina buke nije premašivala prihvatljive razine, da podnositelji zahtjeva nisu dokazali da su trpjeli konkretne negativne učinke ili da nisu bila obavljena nikakva relevantna mjerenja.

52. Sud nalazi da je ovaj predmet sličniji predmetu *Moreno Gómez* (vidi predmet *Moreno Gómez v. Spain*, br. 4143/02, ECHR 2004-X) koji se odnosi na buku iz noćnih klubova. Slično situaciji u predmetu *Moreno Gómez*, a različito od naprijed navedenih predmeta u kojima je Sud utvrdio da buka nije bila prekomjerna, u ovome je predmetu mjerenje razine buke kroz razdoblje od oko osam godina ukazalo da je noćna buka bila prekomjerna. Prvo mjerenje obavljeno 1. svibnja 2001. godine pokazalo je da je čak i tada razina buke bila iznad postavljenih standarda. Daljnja mjerenja, obavljena 13. listopada i 17. studenog 2001. godine, 20. rujna 2002. godine, 14. veljače 2003. godine i 19. prosinca 2008. godine također su utvrdila da je razina buke u stanu podnositeljice zahtjeva bila iznad postavljenih standarda. Sud primjećuje da su ta tri mjerenja obavljena od strane neovisnih vještaka čiji nalazi izgledaju objektivni i nisu pobijeni u domaćem postupku.

53. S tim u vezi Sud primjećuje da je Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke iz 1999. godine i primjenjiv do 19. listopada 2004. godine postavio najviše razine buke u zatvorenim prostorijama stambenih zgrada u kojima ljudi žive na 30 dB noću i na 40 dB danju. Najviše dopuštene razine vanjske buke bile su postavljene na 45 dB noću i 55 dB danju.

54. Mjerenja obavljena 1. svibnja 2001. godine pokazala su da je razina buke noću u jednoj od soba u stanu podnositeljice zahtjeva dosegla 35.9 dB, što je premašilo dozvoljenu razinu za 5.9 dB, dok je u drugoj sobi dosegla 38.5 dB što je premašilo dozvoljenu razinu za 8.5 dB.

55. Mjerenja obavljena 13. listopada 2001. godine noću pokazala su da je najveća razina buke u stanu podnositeljice zahtjeva dosegla 36.9 dB, a

izvan stana 57 dB, što je opet premašilo dozvoljene razine za 16.9 dB, odnosno 12 dB.

56. Mjerenja obavljena 17. studenog 2001. godine noću pokazala su da je najveća razina buke u stanu podnositeljice zahtjeva dosegla 35.2 dB, a izvan stana 55.2 dB, što je također premašilo dozvoljene razine za 5.2 dB, odnosno 10.2 dB.

57. Dana 19. listopada 2004. godine stupio je na snagu novi Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke koji je smanjio najvišu dozvoljenu razinu buke unutar zatvorenih stambenih prostora na 25 dB u razdoblju između 22 sata i 6 sati (noć) i na 35 dB danju. Najviša dozvoljena razina vanjske buke ostala je nepromijenjena (45 dB noću i 55 dB danju).

58. Mjerenja obavljena tri uzastopne noći od 13. do 15. svibnja 2005. godine u stanu podnositeljice zahtjeva pokazala su da je najveća razina buke dosegla 40.6 dB što je premašilo dozvoljenu razinu za 15.6 dB.

59. Mjerenja obavljena 19. prosinca 2008. godine noću pokazala su da je najveća razina buke u stanu podnositeljice zahtjeva dosegla 31.6 dB, a izvan kuće 54.6 dB, što je također bilo iznad dozvoljene razine za 6.6 dB, odnosno 9.6 dB.

60. Sud nadalje bilježi da je razina buke premašila međunarodne standarde koje su postavili Svjetska zdravstvena organizacija i većina europskih zemalja (vidi stavke 28. do 31. ove presude).

61. Sud također ima na umu da buka o kojoj je riječ potječe iz bara koji radi u istoj kući u kojoj stanuje podnositeljica zahtjeva. Također, medicinska dokumentacija koju je dostavila podnositeljica zahtjeva pokazuje da je njena kćer bolovala od poremećaja sluha i da je njeno stanje zahtijevalo da ne bude izložena buci.

62. S obzirom na količinu buke – noću i iznad dozvoljenih razina – te činjenicu da se ona nastavljala kroz određeni broj godina i noću, Sud nalazi da je razina uznemiravanja dosegla minimalnu razinu težine koja se traži da mjerodavne državne vlasti provedu mjere kako bi zaštitile podnositeljicu zahtjeva od takve buke (vidi naprijed citirani predmet *Moreno Gómez*, § 60).

63. S tim u vezi Sud bilježi da su, nakon što su bila obavljena prva mjerenja, lokalne upravne vlasti iskoristile svoje ovlasti da poduzmu izvjesne mjere. Tako su naredile poduzeću L., vlasniku bara F., da smanji razinu buke iz svoje opreme za reprodukciju glazbe. Međutim, nije se postupilo po ovoj odluci. U postupku koji je slijedio bilo je značajnih odugovlačenja. S tim u vezi Sud naglašava da propisi koji štite zajamčena prava slabo služe svrsi ako nisu propisno provođeni. Sud bilježi da iako su mjerenja obavljena 13. listopada i 17. studenog 2001. godine pokazala prekomjernu razinu buke, upravne vlasti nisu poduzele nikakvu radnju do 15. veljače 2002. godine, kad su naredile vlasniku bara da doda zvučnu izolaciju na zidove i međukatnu konstrukciju prema hrvatskim standardima. Međutim, pokazalo se da je ugrađena izolacija bila nedostatna.

64. Sud nadalje bilježi da je podnositeljica zahtjeva podnijela svoju upravnu tužbu dana 25. lipnja 2003. godine, a da je Upravni sud o njoj odlučio gotovo četiri godine kasnije, dana 24. travnja 2007. godine. Po mišljenju Suda, tako duga odgoda učinila je pravno sredstvo koje je koristila podnositeljica zahtjeva nedjelotvornim i dovela je do toga da je ona trpjela produljenu noćnu izloženost prekomjernoj buci. Tek je 23. veljače 2009. godine utvrđeno da je razina buke koja dolazi iz bara F. unutar prihvatljivih granica. Ove činjenice pokazuju da je podnositeljica trpjela povredu svoga prava u odnosu na svoj dom, kao rezultat toga što vlasti nisu poduzele radnje da nešto učine u odnosu na noćna uznemiravanja.

65. U odnosu na prigovore Vlade koji su pridruženi osnovanosti zahtjeva Sud primjećuje da je razina buke kojoj je podnositeljica bila izložena određeni broj godina dosegla potrebnu razinu ozbiljnosti i da se stoga članak 8. primjenjuje u okolnostima ovoga predmeta. Nadalje, nacionalne vlasti dozvolile su da situacija traje gotovo osam godina dok su bili u tijeku razni postupci pred upravnim vlastima i Upravnim sudom, te su time te postupke učinile nedjelotvornima.

66. U takvim okolnostima Sud nalazi da tužena država nije ispunila svoju pozitivnu obvezu da jamči pravo podnositeljice zahtjeva na poštivanje njenoga doma i njenoga privatnoga života. Stoga Sud nalazi da je došlo do povrede članka 8. Konvencije i odbija prigovore Vlade glede primjenjivosti članka 8. i iscrpljenja domaćih pravnih sredstava.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1. UZ KONVENCIJU

67. Podnositeljica prigovara povredi svoga prava na mirno uživanje svoga vlasništva. Poziva se na članak 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

68. Vlada osporava tu tvrdnju.

69. Sud primjećuje da je ovaj prigovor povezan s onim koji je prethodno preispitan u ovoj presudi te da se na isti način treba utvrditi da je dopušten.

70. S obzirom na utvrđenje koje se odnosi na članak 8., Sud smatra da nije potrebno preispitati je li u ovome predmetu došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1.

III. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

71. Na kraju, podnositeljica zahtjeva prigovara na temelju članka 2. Konvencije da joj je život postao nepodnošljiv te na temelju članka 6. Konvencije da nije imala pristup sudu.

72. U svjetlu svih dokumenata koje posjeduje, i u mjeri u kojoj su uloženi prigovori u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da ovaj dio zahtjeva

ne pokazuje nikakve naznake povrede Konvencije. Slijedi da je nedopušten na temelju članka 35., stavka 3. kao očigledno neosnovan i da ga treba odbaciti na temelju članka 35., stavka 4. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

73. Članak 41. Konvencije predviđa:

“Ako sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije I dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

74. Podnositeljica zahtjeva potražuje 20.000 eura (EUR) na ime imovinske i 50.000 eura (EUR) na ime neimovinske štete.

75. Vlada je smatrala da je taj zahtjev prekomjeran.

76. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne imovinske štete; stoga odbija taj zahtjev. S druge strane podnositeljici zahtjeva dosuđuje 15.000 EUR na ime neimovinske štete, uz sav porez koji bi mogao biti zaračunat podnositeljici zahtjeva.

B. Troškovi i izdaci

77. Podnositeljica zahtjeva potražuje 3.700 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

78. Vlada nije dala nikakve primjedbe.

79. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno i nužno nastali, te da su s obzirom na visinu razumni. U ovome predmetu, uzevši u obzir dokumentaciju koju ima i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 3.700 EUR za postupak pred Sudom, uvećan za sve poreze koji bi se podnositeljici zahtjeva mogli zaračunati.

C. Zatezna kamata

80. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *odlučuje* prigovore Vlade glede primjenjivosti članka 8. u ovome predmetu i glede iscrpljenja domaćih pravnih sredstava pridružiti osnovanosti, te ih odbacuje;
2. *proglašava* prigovore koji se odnose na pravo podnositeljice zahtjeva na poštivanje njenoga privatnog života i doma te pravo podnositeljice zahtjeva na mirno uživanje njenoga vlasništva dopuštenim, a ostatak zahtjeva nedopuštenim;
3. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 8. Konvencije;
4. *presuđuje* da nema potrebe preispitati prigovor na temelju članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju;
5. *presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositeljici zahtjeva treba isplatiti, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:
 - (i) 15.000 EUR (petnaest tisuća eura) na ime neimovinske štete;
 - (ii) 3.700 EUR (tri tisuće sedam stotina eura) na ime troškova i izdataka;
 - (iii) sav porez koji bi se mogao zaračunati podnositeljici zahtjeva na naprijed naveden iznose;
 - (b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
6. *odbija* ostatak zahtjeva podnositeljice zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 20. svibnja 2010. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen

Christos Rozakis

Tajnik

Predsjednik